

massamedia in taiwan : de erfenis van het verleden (*)

marc pauwels

INLEIDING

In dit artikel wordt een overzicht gegeven van de massamedia in de Republiek China, bij ons meer bekend als Taiwan. Door zijn unieke politieke situatie heeft Taiwan in de loop der jaren een al even merkwaardig mediasysteem gecreëerd. Zo valt het op hoe nauw de ontwikkelingen in de massamedia samenhangen met de politieke evolutie van het laatste decennium, waarbij de strijd voor persvrijheid centraal staat. Tevergeefs trachtte de overheid de media aan banden te leggen, via een heel arsenaal van controlemiddelen.

In de jaren tachtig evolueerde Taiwan zachtjes van een repressieve eenpartijstaat naar een schuchter beginnende democratie, en ook in de media is er nu sprake van enig pluralisme.

THE CHINA SYNDROME

Na de nederlaag tegen de communisten in 1949 nam Chiang Kai-Shek en zijn nationalistische troepenmacht de wijk naar het eiland Taiwan. Hij installeerde er een politieke structuur die wettelijk de macht kan behouden tot het Chinese vasteland heroverd is. Taiwan (of beter: de Republiek China) en China (de Volksrepubliek) beweren dus beiden de enig legitieme vertegenwoordiger te zijn van het hele Chinese volk, en verkeren officieel nog steeds in staat van oorlog met elkaar. In Taiwan heerste van 1949 tot 1987 dan ook de Krijgswet.

Daarbij komt dat de ingeweken 'vastelanders' bijna alle politieke macht in

handen hebben, hoewel zij slechts 15 % van de bevolking uitmaken. De heersende Nationalistische Partij of Kuo Min Tang (KMT) moest pas eind jaren tachtig het bestaan van een oppositiepartij naast zich dulden. Deze Democratische Progressieve Partij (DPP) ijvert nadrukkelijk voor de rechten van de oorspronkelijke Taiwanese bevolking. In zijn meest extreme vorm betekent dit zelfs de definitieve afscheiding van het vasteland, en erkenning van een onafhankelijke Taiwanese staat. De DPP heeft dus geen boodschap aan een hereniging met China, de oude droom van de KMT, waarop zij haar hele rechtsgeldigheid tot regeren heeft gebaseerd. De macht van de KMT brokkelt langzaam af, zodat Taiwan nu is geëvolueerd van een eenpartijstaat tot een dominante partijstaat.

MASSAMEDIA IN TAIWAN, EEN LAND IN ONTWIKKELING

Elke culturele expressie in Taiwan wordt beschouwd vanuit het oogpunt der nationale veiligheid : cultuur als wapen in de strijd tegen het communisme. De dreiging van het vasteland geeft aan de overheid de gelegenheid om als behoeder van de massamedia op te treden. Volgens deze 'guidance philosophy' heeft een maatschappij die in volle groei is stabiliteit en eenheid nodig, kritiek moet worden geminimaliseerd en het vertrouwen van het volk in de overheidsinstellingen en -politiek moet worden aangemoedigd. De media zijn hier dus partners van de overheid, door positief nieuws te benadrukken, negatieve maatschappijontwikkelingen te negeren en de overheidsideologie te ondersteunen.

Deze paternalistische houding en het anti-communisme, gecombineerd met de traditionele Confuciaanse educatie, gericht op het respect voor het gezag, zijn de drie constanten die de achtergrond vormen voor de ontwikkelingen in de Taiwanese media.

CIJFERS EN LETTERS

Audiovisuele media

In de Republiek China zijn er 3 tv-omroepen en 33 radiostations, een aantal dat sinds 1971 ongewijzigd is gebleven. 22 van de radiostations zijn in privéhanden, 1 is van de KMT, 6 behoren toe aan het leger en 4 zijn eigendom van de overheid.

Bij wijze van voorbeeld zullen we wat dieper ingaan op de eigendomsstructuur van de 3 tv-omroepen (Cheng 1988 : 34).

- Taiwan Television Enterprise : TTV (° 1962) : voor 49 % eigendom van de Taiwanese provinciale regering (via zes bankinstellingen die zij in haar bezit heeft), verder is er 31 % binnenlands privékapitaal en 20 % is in handen van Japanse bedrijven.
- China Television Company : CTV (° 1969) : de Kuo Min Tang bezit 60 %, de rest is van enkele private radiostations.
- China Television Service : CTS (° 1971) : de overheid heeft 77 % van de aandelen (waarbij 66 % toebehoort aan het Ministerie van Defensie), de andere 23 % zijn in privéhanden.

De drie omroepen werden dus gevormd via een mix van kapitaal van de overheid, de KMT, het leger en de privésector. CTV definieert zichzelf als 'bron van inkomsten en propagandamiddel voor de partij', en bij CTS lag de staatsveiligheid aan de basis. Relatief gezien is het overheids- of partij-aandeel bij TTV het laagst. Alle organisaties die in TTV investeren hebben zuiver financiële belangen, waardoor de ideologische kleur op het eerste zicht minder doorslaggevend wordt. De omroepen leven overigens uitsluitend van advertentie-inkomsten.

Meer 'ideologische' duidelijkheid krijgen we als we de sociale en politieke achtergrond van de 'topmedewerkers' bekijken, namelijk de voorzitter van de Raad van Beheer, de General Manager en de vice-General Manager(s) (Hsueh 1988 : 34-44). Zij zijn de sleutelfiguren binnen de omroep en hebben het laatste woord inzake financieel en editoriaal beleid. De voorzitter houdt zich vooral bezig met het management en met de financiële kant van de zaak, terwijl de general manager zijn stempel drukt op de sector informatie en duiding.

Voor de drie omroepen samen waren er van 1979 tot 1990 zeven voorzitters. Zes ervan waren vastelanders, en er was één Taiwanese (bij TTV). Opvallend was ook dat er zes KMT-zwaargewichten bij waren met topfuncties binnen de partij.

Het voorbije decennium waren er acht general managers en negen vice-general managers. Het waren allen vastelanders en KMT-leden. Bij TTV heeft iedereen journalistieke studies achter de rug, bij CTS is er niemand en bij CTV zijn er slechts twee vice-general managers met een journalistieke opleiding. De meeste anderen hebben een militaire training ondergaan of studeerden politieke wetenschappen.

Ook op vlak van 'media-ervaring' scoort TTV het best. Hoewel bij CTV en CTS een aantal onder hen in overheidsorganen hebben gewerkt, zijn de general managers in weze allen militairen of verbonden aan het Ministerie van Defensie en hebben geen journalistieke ervaring.

Vooral bij de general managers (van alle omroepen) is de band met het leger, de partij of de overheid bijzonder duidelijk.

Men kan dus spreken van een dubbele karakteristiek. Enerzijds zijn de drie omroepen eigendom van de partij, de overheid of het leger, en de

achtergrond van het toppersoneel verwijst hier onophoudelijk naar. In dat opzicht is het televisiemedium in Taiwan een instrument van de staatsideologie, gericht op het opvoeden van zijn publiek in de maatschappij. Anderzijds worden de omroepen volledig commercieel geëxploiteerd: zij zijn voor 100 % afhankelijk van reclame-inkomsten. De contradictie tussen deze twee karakteristieken wordt weerspiegeld in het beleid inzake toppersoneel. Om op een propagandistische wijze het volk op te voeden heeft men mensen nodig, loyaal aan de staatsideologie. Aan de andere kant zijn er ook specialisten vereist op het commerciële terrein. Beiden treft men aan in de drie omroepen, maar van deze tegenstelling wordt het medium zelf slachtoffer: het wordt geleid door mensen met gebrek aan voeling voor de specifieke eisen van televisie. Dit lekenleiderschap is een vaak voorkomend fenomeen binnen de verpolitiseerde audiovisuele media in Taiwan.

Sedert 1971 zijn er geen vergunningen meer uitgereikt voor nieuwe tv- of radiostations. Volgens de overheid zijn de beschikbare frequenties en kanalen reeds verdeeld, en moeten er een aantal in reserve gehouden worden voor militair gebruik.

Printmedia

In de printmedia zit duidelijk meer evolutie. De tijdschriftenmarkt werd ongemoeid gelaten en kon zich volop ontwikkelen. De krantensector had het veel moeilijker. De cruciale datum hier was 1 januari 1988, toen de dagbladpers werd gederegulariseerd. Voordien stond het aantal kranten vast op 31: zeven legerkranten, vijf van de KMT, twee van de provinciale regering en zeventien zijn privé-eigendom. Van deze laatste categorie zijn de meeste uitgevers of eigenaars KMT-leden met zeer respectabele taken binnen de partij. Dit leidde Asia Watch eind '87 tot de conclusie: 'As the situation now stands, the daily press is a poor source of news or analysis critical of government policy' (Asia Watch 1987: 81).

De bevrozing van de dagbladenmarkt werd mogelijk gemaakt door de zgn. 'drie restricties'. Deze hielden in dat er geen nieuwe vergunningen verstrekt werden, dat het aantal pagina's werd beperkt tot 12, en dat de krant slechts op 1 plaats mocht gedrukt/gepubliceerd worden. Dit gaf aan de overheid een bijkomend middel tot controle en zorgde voor een groot verlies aan advertentie-inkomsten. Met het afschaffen van de drie restricties in 1988 kende de krantenwereld een ware explosie: eind '89 waren er 124 uitgereikte vergunningen, en halverwege 1990 was dit aantal opgelopen tot boven de tweehonderd (hoewel slechts 142 kranten effectief dagelijks publiceerden). In de chaos die momenteel heerst is het moeilijk te achterhalen welke de eigendomsstructuur van elke krant is. Feit is dat vele van de oude kranten de plotse concurrentieslag nauwelijks kunnen verwerken, en dat een aantal nieuwkomers het break even point nog niet hebben

bereikt. De enige oppositiekrant, de Capital Morning Post, werd pas in juli '89 opgericht en ging in september '90 reeds ter ziele. Het ligt in de lijn der verwachtingen dat er nog meer kranten zullen sneuvelen. Vooral de overheids- en partijpers heeft zwaar te lijden onder een oplagedaling.

OVERHEIDSCONTROLE

De uitzondering is wet

Vrijheid van drukpers wordt nergens gegarandeerd, integendeel, zelfs in de Grondwet zitten reeds een aantal beperkingen voor de persvrijheid vervat. Ook de in 1987 opgeheven Krijgswet en diens opvolger, de Wet op de Nationale Veiligheid, bepalen dat niemand de Grondwet mag schenden, of pleiten voor het communisme of voor de verdeling van het natuurlijke grondgebied. Dit laatste is een vingerwijzing voor de oppositiebeweging die ijvert voor een onafhankelijk Taiwan. Naast deze wetten bestaat nog een hele serie andere die de overheid buitengewone machten geeft. Het is echter de onduidelijkheid van vele wetteksten die gemakkelijk aanleiding kan geven tot interpretaties. In weze ligt het lot van de persvrijheid dus volledig in handen van de willekeur der overheid. Twee wetten hebben in het bijzonder betrekking tot de massamedia, nl. de Publikatiewet en de Radio- en Televisiewet. Zij bepalen o.m. dat er een vergunning en een startkapitaal nodig zijn, en geven ook aan wie het recht heeft om een massamedium te bezitten. Verder krijgt het Government Information Office (GIO - zie verder) een regulerende taak, waarbij één kopie van een publicatie meteen na de verschijning moet worden overhandigd aan het GIO, m.a.w. prepublicatiecensuur is onmogelijk. Ook de 'verboden inhouden' en de strafmaatregelen bij overtreding worden nader omschreven. Zo mag b.v. de inhoud van een radio- of tv-programma niet in strijd zijn met de nationale politiek van anti-communisme en de herovering van het vasteland, en met de wetten van de overheid.

Algemeen kan men stellen dat deze hele reeks wetten één ding gemeen hebben : zij dateren allen uit de krijgswetperiode, toen Taiwan een feitelijke eenpartijdictatuur was. Zij baden in een sfeer van communistische paranoia.

Controleren

In deze bespreking zullen wij ons beperken tot de drie belangrijkste organisaties, hoewel deze worden bijgestaan door een heel netwerk van provinciale- en lokale overheden, KMT-organen en veiligheids- en politiediensten.

Government Information Office (GIO) :

De taak van deze overheidsinstelling is op zijn minst dubieus te noemen. Het GIO is het hoogste administratieve orgaan in de Republiek China en valt rechtstreeks onder de bevoegdheid van het Kabinet. In deze functie vormt het de officiële woordvoerder van de regering, of - zo men wil - het public relationskantoor van de overheid.

Tegelijkertijd is het ook de regulerende instelling inzake mediabeleid, die de autoriteit heeft voor het toezicht op de naleving van de mediawetten. Komt daarbij dat voor de rekrutering van het toppersoneel de KMT-affiliatie een doorslaggevende rol speelt. Men kan terecht de vraag stellen naar de onpartijdigheid (sic !) van het GIO. Het behartigt de belangen en het imago van de overheid en de KMT en 'beschermt' het publiek tegen 'slechte smaak'.

Taiwan Garrison Command (TGC) :

Het TGC is het hoogste veiligheidsorgaan van het eiland, en valt onder de bevoegdheid van het Ministerie van Defensie. Ten tijde van de Krijgswet deelde het samen met het GIO de macht voor het toezicht over de publicaties. Het TGC greep echter vooral in inzake politiek getinte publicaties. Na de intrekking van de Krijgswet op 15 juli 1987 verloor het TGC in principe haar macht. Een aantal TGC-manschappen werden echter gewoon overgeplaatst naar het GIO. Er zijn ook voldoende recente aanwijzingen om aan te nemen dat de militairen een rol blijven spelen in de mediapolitiek.

Departement of Cultural Affairs van de KMT (DCA) :

Strikt genomen heeft het DCA geen enkele legale autoriteit tot ingrijpen in de massamedia. Het eigent zichzelf dit recht toe, aangezien het uitsluitend zou gaan om 'contacten met KMT-leden binnen de media'. James Ch'u, huidig directeur van het Departement, omschrijft het DCA slechts als het public-relationskantoor van de KMT, en als een dienst aan de media om de KMT-info vlotter door te spelen. Ook na het opschorten van de Krijgswet liet het DCA van zich spreken door het uitvaardigen van richtlijnen, waarbij vooral de drie omroepen werden aangemaand bepaalde politieke gebeurtenissen niet te veel in het daglicht te stellen (b.v. het bezoek van president Bush aan Peking, begin 1989). Ook de partij spreekt dus nog een hartig woordje mee in de mediapolitiek.

De populairste manier waarop het contact verloopt tussen de media en de drie organisaties is via de telefoon, waarbij 'ideeën worden uitgewisseld' of 'adviezen verstrekt'. Vroeger was er ook geregeld onderling contact tussen

de verschillende veiligheidsdiensten en partij- of overheidsorganen. Het is onduidelijk of dit nu, in de post-Krijgswetperiode, nog bestaat. De overheids- en partij-invloed werkt echter nog steeds door bij de audiovisuele media, terwijl de geschreven pers beweert zich niet langer te storen aan de telefoontjes van het DCA of GIO.

Case-studie : de oppositietijdschriften

Geschiedenis :

Hoewel de tijdschriftenmarkt van de legale restricties nooit enige hinder ondervond inzake kwantitatieve ontwikkeling, bleef de verscheidenheid in opinierichting zeer gering. Pas eind jaren '70 kwamen er meer tekenen van een dissidente pers, en vooral het tijdschrift Formosa wist op korte tijd een geweldige populariteit te veroveren. Het werd als het ware een partij zonder naam, die betogingen en meetings organiseerde en kantoren had over het hele land. Een der betogingen, op 10 december '79, liep uit op fikse rellen die tot de arrestatie en veroordeling van het hele Formosa-team leidden. De strijd voor de erkenning van een oppositiepartij zou vanaf dat ogenblik sterk parallel lopen met het streven naar een pluralistische pers. De oppositiebeweging (ook wel 'tangwai' genoemd, d.w.z. 'buiten de partij', dus los van de KMT) groeide gestadig, en nieuwe tijdschriften schoten als paddestoelen uit de grond. De overheid reageerde vruchteloos met een aantal repressieve campagnes die hun hoogtepunt kenden tussen 1985 en 1987. Volgens sommigen waren de 'tangwaitijdschriften' zelfs één van de factoren die tot de opheffing van de Krijgswet leidden.

In 1991, twee jaar na de legalisering van de DPP als oppositiepartij, zien we een paradoxaal verschijnsel : er wordt de oppositiepers bijna geen strobreed in de weg gelegd, maar er blijven nauwelijks oppositietijdschriften over. Hun politieke functie is immers gedeeltelijk overgenomen door de dagbladen.

Censuurmaatregelen :

In de hoogdagen van de censuur greep de overheid vaak met harde hand in. Zo kon naargelang de 'ernst' van de overtreding een artikel worden gecensureerd ('viltstiftinterventie'), en een nummer van het tijdschrift kon worden verboden of in beslag genomen. Soms kreeg de uitgever ook een bevel tot stopzetten van de publikatie, of werd de vergunning permanent ingetrokken. Het enige effectieve wapen van de uitgevers was de zgn. 'reservewieltactiek' : de uitgevers hadden verschillende licenties, en wanneer er één werd ingetrokken, lieten zij hun tijdschriften verder verschijnen onder een andere titel. Eén van hen had zelfs 17 titels in reserve.

Het theoretisch legale kader van o.a. de Publikatiewet werd in de loop van het voorbije decennium op vele manieren geïnterpreteerd. Algemeen gesproken mocht het leger en de president niet in een slecht daglicht gesteld worden. Ook de uitdrukking van een Taiwanese identiteit was uit den boze, naast uiteraard alles wat naar socialisme en communisme verwijst. Zelfs het GIO-hoofd verklaarde in 1987 dat deze censuurvorm 'very broad and ill defined' was, maar ook 'necessary and carefully applied'. Meer specificatie was niet nodig - aldus het GIO-hoofd - 'because opposition publishers generally already know why an issue was banned'. De overheid bezondigde zich zelfs regelmatig aan prepublikatiecensuur. Na de opheffing van de 'drie restricties' begin '88 stelde dit probleem zich nog nauwelijks. De normen zijn nog steeds niet scherp gedefinieerd, maar nu kan men spreken van een verregaande tolerantie inzake de printmedia. Rechtstreeks ingrijpen van de overheid in de politieke tijdschriftenmarkt behoort vanaf 1990 nagenoeg tot het verleden, al is het maar omdat er nog nauwelijks oppositietijdschriften over zijn.

Indirecte controle :

De overheid heeft tevens het recht tot ingrijpen via de distributiekanaalen, nl. de Post en de losse verkoop. Indien 'iets schadelijk is voor de gebruiken en cultuur van het land', moet de postdienst de distributie verbieden, en ook het verkopen en uitstellen van publikaties, 'schadelijk voor de culturele gewoontes' wordt als strafbaar aanzien. De eigenaars van de krantenstalletjes kunnen zo hun vergunning verliezen en zullen dus wel twee keer nadenken vooraleer zij verboden tangwai-publikaties openbaar zullen verkopen. De enige oplossing voor de uitgevers was het opzetten van een eigen distributiesysteem.

Een wel hoogst merkwaardig verschijnsel dat zich situeert binnen de dagbladsector, is het bestaan van de 'KMT-nieuwscomité's'. Nog steeds zijn de meeste uitgevers van dagbladen KMT-leden en het merendeel van de kranten ontvangt dan ook een zekere hoeveelheid 'subsidiës' van de KMT. Deze subsidiës worden geschonken aan de nieuwscomité's, opgericht door de meest loyale KMT-leden binnen het krantenpersoneel (journalisten, management, redacteurs...). Via de nieuwscomité's heeft de KMT een extra grijp-arm binnen de organisatie, maar hoe de werking precies in elkaar zit, is niet duidelijk.

HET SLUIPEND GIF : DE ZELFCENSUUR

Misschien wel het meest cruciale probleem van de Taiwanese massamedia is en blijft de zelfcensuur. Dit fenomeen mag alvast niet verward worden met het naleven van de editoriale lijn, zijnde de pogingen om het eigen mediaproduct te definiëren en het m.a.w. een onderscheiden functie te geven. Zelfcensuur kan hiervan hooguit een gevolg zijn. We kunnen het dan ook omschrijven als zijnde 'het anticiperen van een interventie van hogerhand of van buiten de media-instelling, waarbij deze tussenkomst niet door een legale achtergrond wordt ondersteund'. Zowat alle Taiwanese journalisten gaan akkoord dat zelfcensuur een dagelijkse praktijk was ten tijde van de Krijgswet. Ook nu is in de audiovisuele media de situatie weinig of niets veranderd, en hoewel de toestand voor de printmedia sinds 1988 ontegensprekelijk geweldig is verbeterd, is hij nog verre van ideaal. Nochtans trachten vele journalisten van de schrijvende pers de indruk te geven dat voor hen nu plots de complete vrijheid heerst ('we schrijven wat we willen, er zijn geen taboes meer'). Hierover hebben wij onze twijfels. De ergste vorm van zelfcensuur is immers het zich wentelen in zelfgenoegzaamheid die totaal misplaatst is. Men kan zich de vraag stellen of het gebrek aan persvrijheid zelfcensuur veroorzaakt, maar evenzeer of het zich eeuwig bezondigen aan zelfcensuur de evolutie naar meer persvrijheid niet belemmert.

Een verschijnsel dat hiermee samengaat is het ontbreken van een journalistieke traditie. 38 jaar lang Krijgswet (een fameus record in de wereldgeschiedenis) heeft niet meteen een generatie journalisten opgeleverd die professioneel en ethisch te werk gaat. Dit wordt mede verklaard door het niet bestaan van een 'kader' waarin de journalist zich als individu beschermd kan voelen. Beroepsverenigingen hebben een zuiver cosmetische functie, en pogingen om onafhankelijke vakbonden op te richten, verkeren nog in een beginfase, zodat de journalist min of meer aan zijn lot wordt overgelaten.

Eén der favoriete overheidstactieken der late jaren tachtig was het aanklagen van journalisten wegens smaad. Een aantal van deze smaadprocessen was echter politiek gemotiveerd en de rechten van de verdediging waren geschonden. In 1986 werden op die manier zes journalisten veroordeeld, en ook in latere jaren werden nog enkele smaadgevallen voor de rechter uitgevochten. Hoewel de processen niet altijd politiek geïnspireerd waren, mag men zich toch de vraag stellen naar de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht, die tot op heden niet in het minst gedepolitiseerd is. Zelfs de Taiwanese president, Lee Teng-hui, had het in zijn inaugurele toespraak op 20 mei 1990 over 'noodzakelijke herzieningen van de wetgeving', een opmerking die door de Far Eastern Economic Review werd geïnterpreteerd als 'only a vague allusion to such an unexceptional goal as

judicial independence' (Far Eastern Economic Review 31/5/90 : 22). De talrijke processen van de voorbije vijf jaar tegen kranten en journalisten tonen echter ook aan dat er vaak vrij lichtzinnig wordt omgesprongen met fundamentele begrippen zoals professionalisme. In een aantal recente gevallen was er duidelijk sprake van een houding van eerst publiceren en daarna verifiëren. Een belangrijke oorzaak hiervoor moeten we allicht zoeken in de jeugdige leeftijd en het gebrek aan ervaring van vele journalisten. Sinds de afschaffing van de drie restricties zijn er immers massa's tijdschriften en kranten bijgekomen, die allen met een jonge en onervaren staf moeten beginnen.

BESLUIT

De massamedia in Taiwan hebben het voorbije decennium een lange weg afgelegd in hun strijd voor meer persvrijheid. De dagbladen en de audiovisuele media waren sterk aan banden gelegd, zodat aanvankelijk enkel via tijdschriften een kritische stem kon worden gehoord. In 1988 verdwenen een aantal beperkingen voor de dagbladen, wat op zijn beurt aanleiding gaf tot een grotere verscheidenheid in de krantensector. Men kan zelfs stellen dat de kranten inhoudelijk de fakkel overnamen van de oppositietijdschriften : zaken die vroeger enkel in de hevig gecensureerde tijdschriften te vinden waren, worden nu openlijk bediscussieerd in elk dagblad. Het is tevens één van de redenen waarom er zo weinig overblijft van de eens zo bloeiende 'tangwai'-tijdschriften, en ook een echte oppositiekraant is er momenteel niet. In de dagbladsector heeft de euforie van na de afschaffing der drie restricties plaats geruimd voor de keiharde realiteit van de vrije concurrentie. De partij-, overheids- en legerpers blijken het meest kwetsbaar en kennen een gevoelige oplagedaling. Ook een aantal nieuwe kranten hebben het niet van een leien dakje om hun plaatsje te veroveren op de markt, die in feite nog steeds gedomineerd wordt door de twee grootste krantengroepen, de United Daily News en de China Times. Zij zouden 70 % van de globale Taiwanese krantenoplage voor hun rekening nemen.

Net als bij de printmedia zien we in de audiovisuele media een eigendomsstructuur, gebaseerd op een mengeling van partij-, leger-, overheids- en privékapitaal. De audiovisuele media zijn echter veel sterker verpolitiseerd en vormen één der laatste werktuigen waarmee de KMT haar invloed tracht te verbreiden. Logischerwijze concentreert de DPP sinds eind '89 al haar inspanningen op het doorbreken van dit monopolie, wat voorlopig enkel lukt via het verspreiden van videocassettes met DPP-propaganda. Verder richtte de oppositie op verschillende plaatsen in Taiwan

illegale tv-stations op, met een beperkt zendbereik. De overheid reageert met een vrij verwarde politiek. Soms wordt de zendapparatuur meteen in beslag genomen, en andere keren worden de uitzendingen een tijdje geduld. Toch lijkt het er op dat de KMT ten allen prijze haar laatste mediabastion wil behouden.

Maar het is vooral de erfenis van het verleden die een hypotheek legt op de toekomst. Is er b.v. een blijvende rol achter de schermen weggelegd voor het leger of de KMT? Ook de vorming van een nieuwe generatie journalisten zal nog lange tijd in beslag nemen.

Op 30 april 1991 keurde de Taiwanese president een aantal grondwetsherzieningen goed, en maakte een eind aan de noodtoestand, die in 1947 werd afgekondigd 'ter onderdrukking van de communistische opstand'. Het zijn maatregelen die alleen maar kunnen bijdragen tot een verdere dooi tussen Peking en Taipei, en tot een verbeterd persklimaat.

Maar ondanks de goede wil van het KMT-bewind is er nog steeds geen solide basis voor de persvrijheid. Met name de wetgeving huppelt hopeeloos de realiteit achterna; zodat vele van de verworven rechten afhangen van de willekeur der interpretatie. Er is geen enkele garantie dat het huidige klimaat van relatieve persvrijheid niet terug kan omslaan in de repressie van voordien, hoe onwaarschijnlijk dit ook moge klinken.

(*) Dit artikel is gebaseerd op zijn eindverhandeling, *Controle van de massamedia in Taiwan, 1979-1990*, Rechtsfaculteit, Departement Communicatiewetenschap, R.U. Gent, 1990. Promotor: Prof. Dr. F. Saeys.

LITERATUURLIJST

- Asia Watch (1987), *Human rights in Taiwan 1986-1987*. Washington D.C.
- Cheng, J.-C. (1988), *A perspective on communication media*. Taipei.
- Ch'en, K.-H. (1987), *Taiwan's newspapers: 40 years of evolution*. Taipei.
- Cohen, M.J. (1988), *Taiwan at the crossroads*. Washington D.C.
- Hsueh, C.-H. (1988), *Media control - Understanding the Taiwanese television news*. Taipei.
- Li, F. (1983), *The development of television broadcasting in Taiwan, 1962-1983*. Denton.
- Seymour, J.D. (1985), The minutes of the thought police, *Index on Censorship*, (3): 34-47.
- Seymour, J.D. (1985), Spring wind blows no good, *Index on Censorship*, (5): 31-35.